

Załącznik do Uchwały Nr VIII/114/2024
Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie
z dnia 30 grudnia 2024 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE BORNE SULINOWO
NA LATA 2025 – 2030**

Borne Sulinowo 2024

Spis treści

WSTĘP.....	3
------------	---

RODZIAŁ I. CZĘŚĆ OPISOWA

1. PODSTAWY PRAWNE	4
2. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY	5

ROZDZIAŁ II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY BORNE SULINOWO	10
2. ZASOBY INSTYTUCJONALNE	28
3. ANALIZA SWOT SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	28
4. POTRZEBY W SFERZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ.	29
5. ZADANIA GMINNEGO ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO	30

ROZDZIAŁ III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE	31
2. CELE PROGRAMU	32
3. ADRESACI PROGRAMU	37
4. REALIZATORZY PROGRAMU.....	37
5. MONITORING I EWALUACJA	38
6. SPRAWOZDAWCZOŚĆ	38
7. FINANSOWANIE PROGRAMU	38

WSTĘP

Przeciwdziałanie przemocy domowej jest zadaniem gminy określonym w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Wpisuje się także w zadania ustawy o pomocy społecznej, gdzie jednym z powodów udzielania pomocy osobom i rodzinom jest przemoc domowa oraz ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Natomiast opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej i jest zadaniem gminy. Działania określone w niniejszym programie realizowane będą głównie przez Zespół Interdyscyplinarny powołany przez Burmistrza Bornego Sulinowa oraz powołane przez Zespół grupy diagnostyczno-pomocowe.

Założeniem programu przemocy domowej jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy poprzez profilaktykę i szereg działań przeciwdziałających, a także ochrona osób doświadczających przemocy, szkolenia specjalistów pracujących z osobami uwięzłymi w przemoc, a także podejmowanie działań wobec sprawców przemocy. Wszystkie te zadania realizowane są przez Zespół Interdyscyplinarny, który rozpatruje i prowadzi procedurę „Niebieskie Karty” poprzez powołane w tym celu grupy diagnostyczno-pomocowe. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie.

Przemoc domowa narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej przewidziano szereg zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy, różnorodne działania wobec osób dotkniętych przemocą domową oraz wobec osób stosujących przemoc.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

RODZIAŁ I. CZĘŚĆ OPISOWA

1. PODSTAWY PRAWNE

Podstawowym aktem prawnym regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1673), dalej także "ustawa". Ustawa określa:

- 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 2) zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej,
- 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

Przepisy ustawy stosuje się nie tylko w przypadku stwierdzenia występowania przemocy domowej, ale także w przypadku zagrożenia przemocą domową oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borne Sulinowo na lata 2025– 2030 został opracowany zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy, z uwzględnieniem nowelizacji wprowadzonej na mocy przepisów ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 r., poz. 535).

W myśl art. 6. ust. 2 pkt 2-4 ustawy do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- 1) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- 2) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 3) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W niniejszym Programie uwzględniono także podstawowe akty prawne, które współtworzą charakterystyczny system przeciwdziałania przemocy domowej:

- 1) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.),
- 2) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.),

- 3) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151 ze zm.),
- 4) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 ze zm.),
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 ze zm.),
- 6) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809 ze zm.),
- 7) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 17 ze zm.),
- 8) ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r., poz. 1550 ze zm.),
- 9) ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 560 ze zm.),
- 10) uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P.2023 poz. 1232 z dnia 15 listopada 2023 r.).

2. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

Zgodnie z definicją obowiązującą od 22 czerwca 2023 r. przez przemoc domową rozumie się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Ponadto w myśl definicji osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni

– wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Przemoc cechuje:

- intencjonalność – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- nierównomierność sił – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy,
- naruszanie praw i dóbr osobistych - sprawca wykorzystując przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, itd.),
- powodowanie cierpienia – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary. Doświadczanie cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc można sklasyfikować według następujących rodzajów:

1. **Przemoc fizyczna** – obejmuje różne formy użycia siły: bicie (w tym przedmiotami), popychanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie i duszenie, szarpanie, wykręcanie rąk, przypalanie, polewanie substancjami, stosowanie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.

2. **Przemoc psychiczna** – przybiera formę zastraszania, szydzenia, przekleństw, wyśmiewania poglądów, religii, pochodzenia, narzucania własnych poglądów, stałej krytyki, izolacji społecznej poprzez kontrolowanie i zabranianie kontaktów z innymi, wymuszania posłuszeństwa, wyzywania, poniżania i upokarzania, zawstydzania, grożenia, itp.

3. **Przemoc seksualna** – obejmuje wymuszanie zachowań o charakterze seksualnym, poniżające obmacywanie, obłąpywanie, zmuszanie do oglądania filmów pornograficznych, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, itp.

4. **Przemoc ekonomiczna** – to odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokojenie potrzeb materialnych, niedostarczanie środków finansowych na utrzymanie, uniemożliwienie podjęcia pracy, itp.

5. **Przemoc zaniedbania** – obejmuje narażanie na utratę życia lub zdrowia, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności bądź wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, itp.

6. **Cyberprzemoc** - to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie.

Przemoc fizyczna, seksualna, psychiczna i ekonomiczna popełniona na szkodę osób najbliższych jest przestępstwem. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, może być zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną (art.207 kk.), za które grozi kara pozbawienia wolności od trzech miesięcy do 5 lat. Jeśli sprawca działa ze szczególnym okrucieństwem lub jeżeli osoba pokrzywdzona targnie się na własne życie, sprawca podlega karze odpowiednio od roku do lat 10 i od 2 do 12 lat.

Skutki przemocy domowej to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka. Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- 1) objawy fizyczne (m.in. urazy, obrzęki, otarcia, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, oparzenia, siniaki, choroby w wyniku powikłań i stresu),
- 2) objawy emocjonalne (m.in. smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, izolacja, depresja, próby samobójcze, samobójstwa, zmienność nastrojów, niska samoocena i poczucie własnej wartości, zespół stresu pourazowego, napady paniki, zaburzenia snu, zaburzenia psychosomatyczne),
- 3) objawy społeczne (m.in. wycofanie społeczne, nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyuczona bezradność, spadek poczucia kompetencji),
- 4) objawy seksualnego wykorzystywania dziecka (m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiczne).

Obecnie obowiązujące rozwiązania prawne zawarte w procedurze "Niebieskie Karty"¹ (dalej także „NK”), nie wymagają uzyskania zgody osoby doznającej przemocy domowej, ani osoby stosującej przemoc domową na prowadzenie procedury „NK”. Wprowadzono zasadę realizacji „NK” według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej.

Obowiązkiem grupy diagnostyczno-pomocowej (dalej także GDP) będzie zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury "Niebieskie Karty" także pod jej nieobecność. Wprowadzono zasadę, że jeżeli realizacja procedury "Niebieskie Karty" napotyka trudności, każdemu członkowi grupy diagnostyczno-pomocowej przysługuje prawo wystąpienia do wojewody z wnioskiem o wskazanie innej gminy właściwej. Zakończenie procedury "Niebieskie Karty" nastąpi w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy (lub rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań). Dodatkowo wprowadzono obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze "Niebieskie Karty" przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu.

¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 289) poszerzyła katalog zakazów wobec osób stosujących przemoc, który obejmuje:

- 1) zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy;
- 2) zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy, a także gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność;
- 3) zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej lub obiektu sportowego, do którego uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w których zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, oraz przebywania na tym terenie – jeżeli osoba doznająca przemocy domowej uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje.

Zjawisko przemocy domowej należy analizować przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doznającej przemocy lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc domową. Perspektywa systemowa to wskazanie możliwych form wsparcia dla osób uwięzionych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Natomiast perspektywa społeczna to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie, dotyczy rodzin o różnym statusie społecznym i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie.

ROZDZIAŁ II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY BORNE SULINOWO

Zdiagnozowanie przemocy domowej jako zjawiska jest trudne, gdyż przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym trudno się rozmawia. Istniejące statystyki pozwalają oszacować przybliżone rozmiary tego zjawiska, gdyż nie wszystkie przypadki przemocy są ujawniane. Skala problemu przemocy w Gminie Borne Sulinowo została określona na podstawie informacji uzyskiwanych z danych statystycznych Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie. Zgodnie z tymi statystykami z okresu od stycznia 2021 do grudnia 2023 w rodzinach, w których prowadzono procedurę „Niebieskie Karty” w wielu przypadkach występował jednocześnie problem alkoholowy.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta A” przez przedstawiciela ośrodka pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty lub ochrony zdrowia. Poniższa tabela określa liczbę założonych Niebieskich Kart w latach 2021-2023 wraz z informacją kto je zakładał.

Tabela 1. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” z podziałem na zgłaszających w latach 2021-2023.

LICZBA WYPEŁNIONYCH FORMULARZY "NIEBIESKA KARTA" na terenie Gminy Borne Sulinowo			
ROK	2021	2022	2023
Oświata	1	0	1
Ośrodek Pomocy Społecznej	3	5	6
Policja	6	5	7
Ochrona zdrowia	0	0	0
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne

W latach 2021 – 2023 funkcjonariusze Policji założyli 18 Niebieskich Kart, co stanowi ponad 53 % wszystkich wszczętych procedur „Niebieskie Karty”. W następnej kolejności procedurę wszczynali pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej – 14 „Niebieskich Kart”, co stanowi 41 % wszystkich procedur. Pracownicy oświaty wszczęli procedurę dwukrotnie (5,9 % wszystkich wszczętych procedur). Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz służba zdrowia na przestrzeni analizowanych lat nie wszczęły żadnej procedury „Niebieskie Karty”.

Z powyższych danych wynika, że Policja i Ośrodek Pomocy Społecznej są instytucjami najbardziej aktywnymi w identyfikacji problemu przemocy domowej. Widoczny jest brak aktywności w zakresie rozpoznawania i diagnozowania przypadków stosowania przemocy oraz podejmowania odpowiednich działań (założenie „Niebieskiej Karty”) przez pozostałe uprawnione organy.

Przyczynami sprzyjającymi stosowaniu przemocy domowej są między innymi normy społeczne i kulturowe przyjęte w danym środowisku, gdzie istnieje silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, a w szczególności wobec kobiet i dzieci. Wpływ na stosowanie przemocy ma również dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia oraz – w wielu przypadkach także uzależnienie/nadużywanie alkoholu. Wielu sprawców przemocy w chwili popełniania czynu jest pod wpływem alkoholu. Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe. Co ważne, uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo, że sprawcy często usprawiedliwiają swoje zachowanie tym, że byli nietrzeźwi.

Z danych zamieszczonych w tabeli poniżej wynika, że nierzadkim problem rodzin borykających się ze zjawiskiem przemocy, niewątpliwie też - czynnikiem współistniejącym, jest nadużywanie alkoholu lub innych środków odurzających przez osoby stosujące przemoc domową.

Tabela 2. Informacje o postępowaniach w sprawach stosowania przemocy domowej.

Wyszczególnienie		2021	2022	2023
Liczba wypełnionych NK A, z tego:		10	10	14
Liczba NK A założonych dla dzieci		0	0	0
Liczba NK C		10	10	13
Liczba NK D		9	3	11
Liczba sprawców przemocy		9	9	22
Wniosek do Sądu o wgląd w sytuację rodziny		2	4	6
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa		1	3	1
Liczba odebranych dzieci na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy		0	0	0
Zakończenie procedury NK A - Razem		8	8	11
w tym na skutek:	Ustanie przemocy	7	7	5
	Bezzasadne	1	1	6
Liczba spraw, w których powodem stosowania przemocy było nadużywanie alkoholu lub środków psychoaktywnych		4	8	9
Liczba złożonych wniosków o leczenie odwykowe		1	0	1
Liczba rodzin objętych pomocą ZI		15	13	19
Liczba osób dotkniętych przemocą		28	54	44
Liczba osób objętych pomocą psychologiczną, prawną, pedagogiczną, poradnictwem informacyjnym i socjalnym, asystenturą, monitoringiem, rozmowami motywującymi, pomocą socjalną, posiłkami		9	9	24
Liczba postępowań prowadzonych przez ZI		15	14	14

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z danych liczbowych, do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Bornem Sulinowie wpłynęło w 2021 roku 10 „Niebieskich Kart”, w 2022 roku również 10, a w 2023 roku było ich 14.

Jedną z kluczowych instytucji świadczących pomoc dla rodzin z problemem przemocy domowej jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie oraz funkcjonujący w jego ramach Zespół Interdyscyplinarny. W pracy na rzecz rodzin doświadczających przemocy domowej

pracownicy Ośrodka współpracują m.in. z instytucjami i służbami takimi, jak: Policja, Prokuratura, Sąd Rejonowy - kuratorzy, służba zdrowia, oświata.

Rodziny borykające się z problemem przemocy domowej mogą otrzymać wsparcie w Punkcie Konsultacyjnym dla osób dotkniętych przemocą domową.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupy pomocowo-diagnostyczne (wcześniej robocze). Praca w tych grupach odbywa się w zależności od potrzeb, ale najczęściej raz lub dwa razy w miesiącu. W tabeli użyto sformułowania „grupy diagnostyczno-pomocowe”, chociaż do czasu zmiany przepisów ustawy o przemocy domowej, tj. do 22 czerwca 2023 r. nosiły one nazwę „grupy robocze”.

Tabela 3. Posiedzenia ZI i grup diagnostyczno-pomocowych (grup roboczych)

Lata	2021	2022	2023
Liczba posiedzeń ZI	4	4	5
Liczba grup pomocowo-diagnostycznych	9	9	14
Liczba posiedzeń grup pomocowo-diagnostycznych	51	40	71
Liczba postępowań prowadzonych przez ZI	15	14	14

Źródło: Opracowanie własne

Wszystkie działania członków grup diagnostyczno-pomocowych/specjalistów są dokumentowane, a podejmowane zadania realizowane są w ścisłej współpracy wszystkich członków. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z 6 września 2023 r. jest możliwe w dwóch przypadkach: wtedy, gdy ustała przemoc i został zrealizowany plan pomocy oraz w przypadku bezzasadności podejmowania działań (po przeanalizowaniu sytuacji rodziny grupa diagnostyczno-pomocowa uznaje, że w rodzinie nie dochodzi do przemocy). Poniższe dane wskazują powody zakończenia procedury „Niebieskie Karty” w poszczególnych latach.

Tabela 4. Przyczyny zakończenia procedury „Niebieskie Karty”

Lata	2021	2022	2023
Ustanie przemocy i zrealizowanie planu pomocy	7	7	5
Brak zasadności podejmowania działań	1	1	6
Razem	8	8	11

Źródło: Opracowanie własne

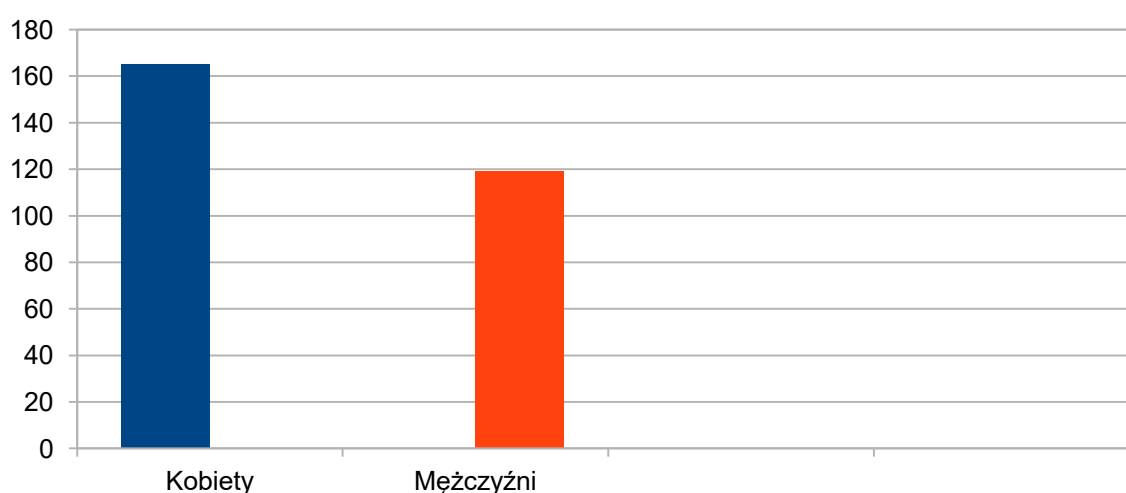
Z pośród wszystkich „Niebieskich Kart” w latach 2021-2023 zakończono 27 procedur, w tym ponad 70 % z powodu ustania przemocy domowej i zrealizowania planu pomocy rodzinie. Pozostała część została zakończona w związku z brakiem zasadności podejmowania działań w ramach prac grup.

Badanie zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców Gminy Borne Sulinowo

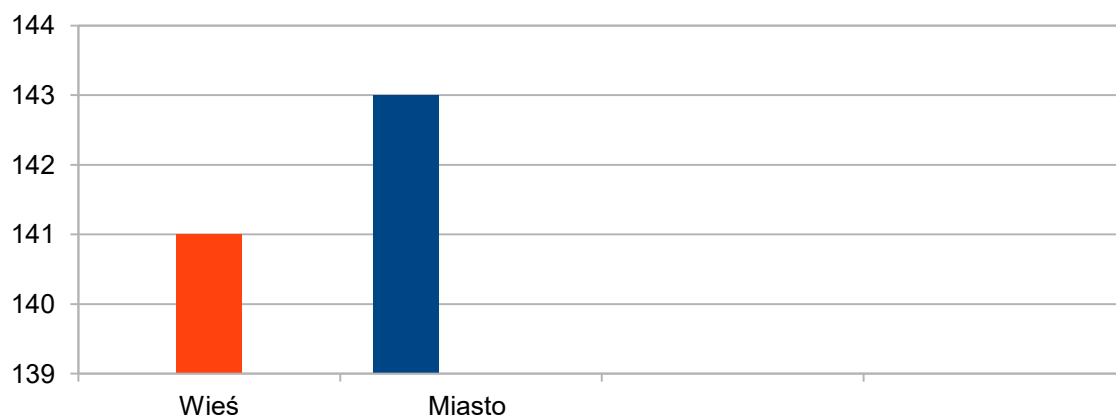
W 2024 roku wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży, przeprowadzona została diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Borne Sulinowo, a narzędziem służącym ocenie zjawiska była ankieta.

W badaniu wzięło udział 154 pełnoletnich mieszkańców gminy i 130 uczniów z trzech placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Gminy, a badaniem objęto uczniów klas VII i VIII.

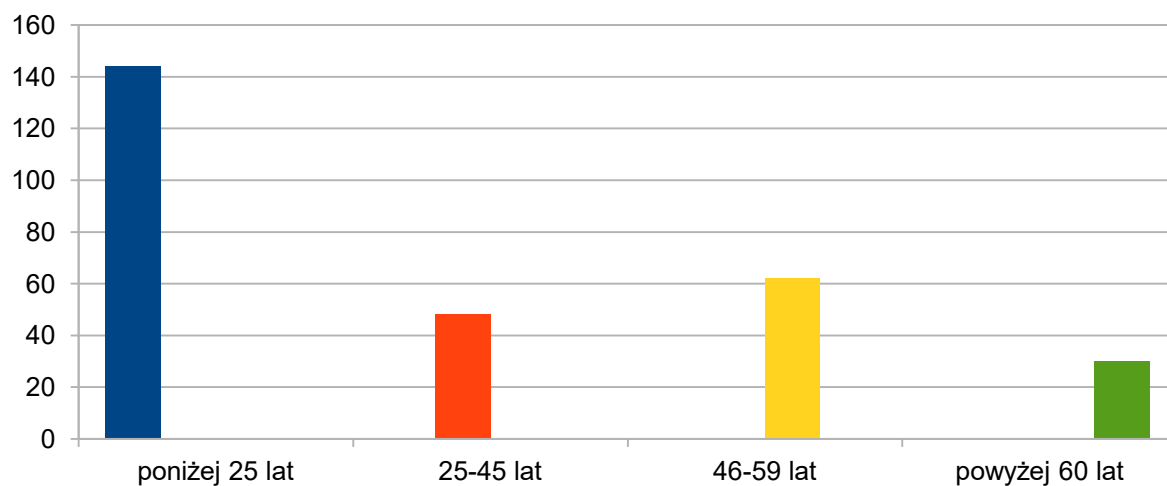
Struktura osób ankietowanych pod względem płci

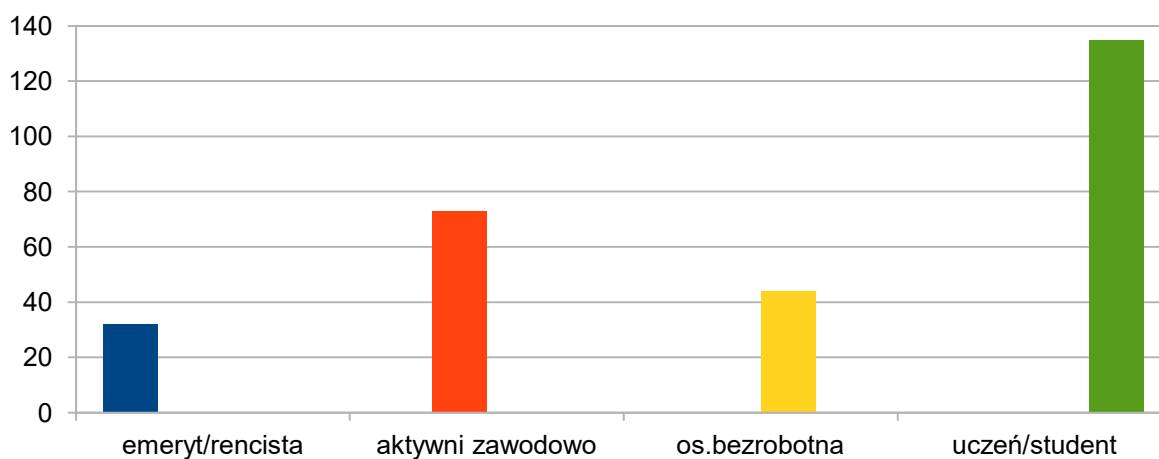
Struktura osób ankietowanych ze względu na miejsce zamieszkania

Struktura osób ankietowanych pod względem wieku

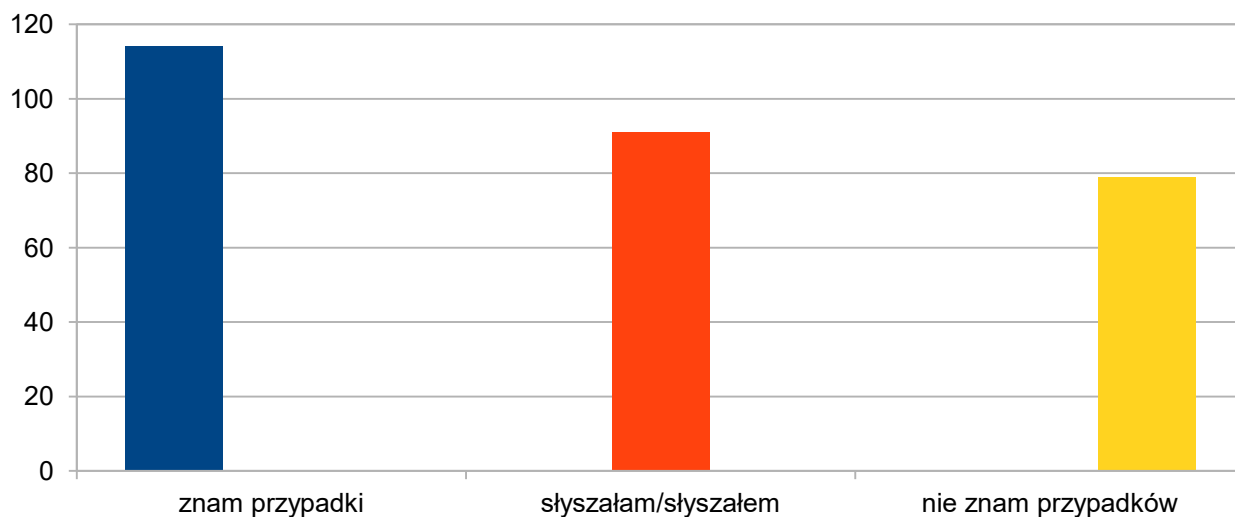
Struktura osób ankietowanych pod względem pozycji na rynku pracy.

Informacje na temat odpowiedzi udzielonych przez osoby ankietowane

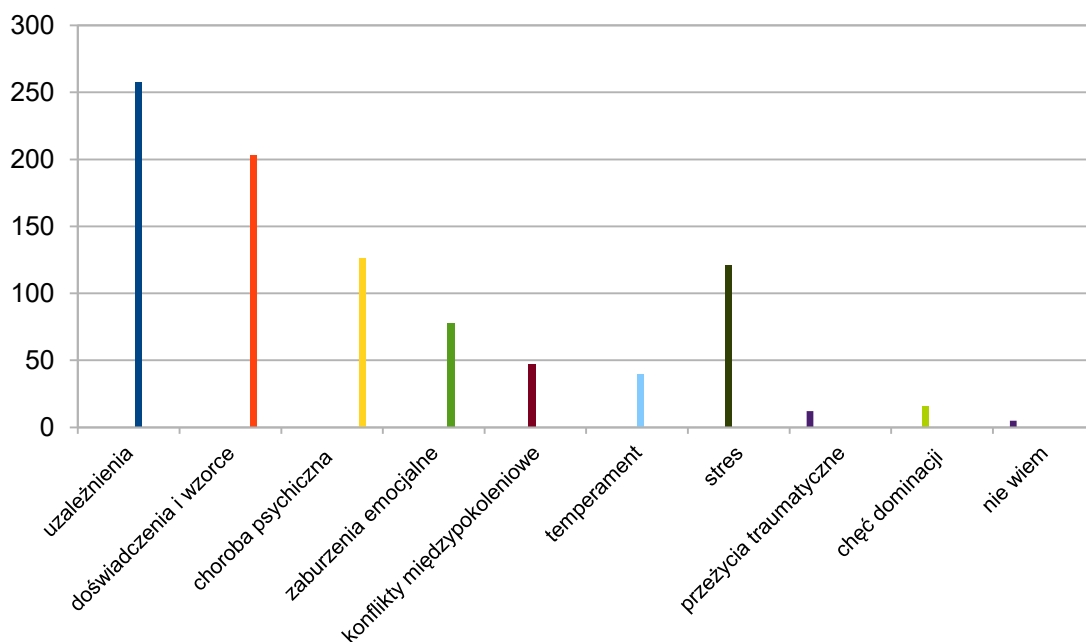
Pytanie 1. Czy słyszała/słyszał lub zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy domowej w swojej okolicy?

W odpowiedzi na pytanie pierwsze **114 ankietowanych** wskazało, że zna przypadki występowania przemocy domowej w swojej okolicy, **91 osób** słyszało o nich, natomiast **79 osób** nie zna przypadków występowania przemocy domowej w swojej okolicy.

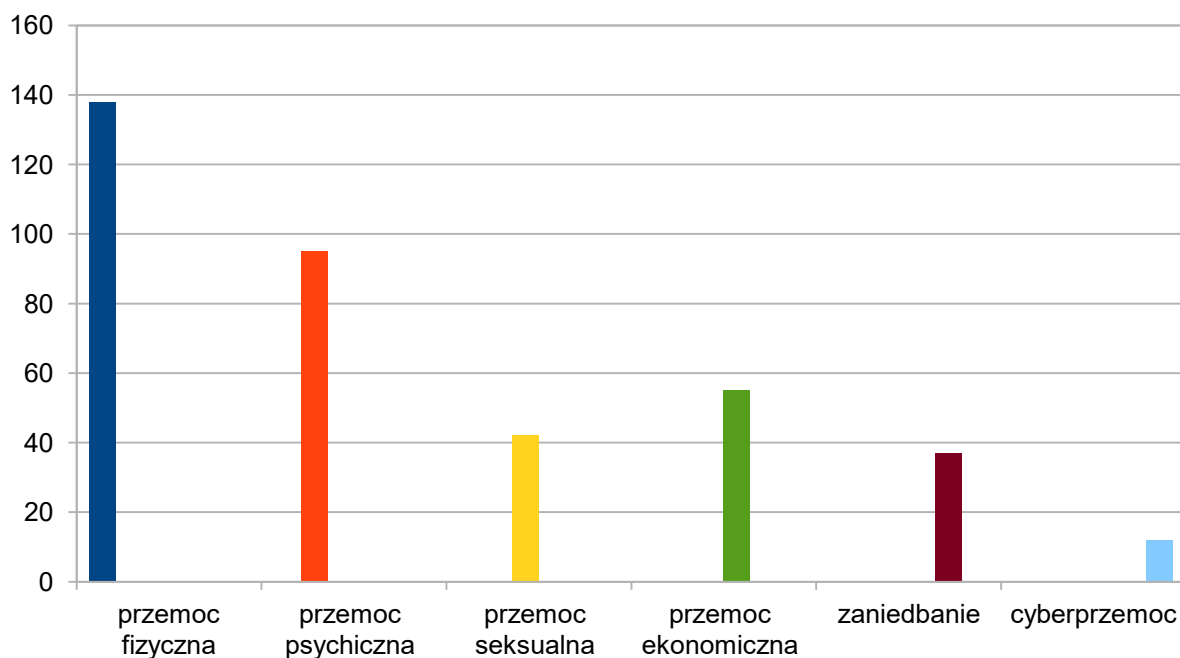
Pytanie 2. Jakie wg Pani/Pana są najczęstsze przyczyny stosowania przemocy domowej? (pytanie numer 5 w ankietach skierowanych do uczniów)- pytanie wielokrotnego wyboru.

Zgodnie z udzielonymi odpowiedziami osób ankietowanych, najczęstszą przyczyną stosowania przemocy domowej są **uzależnienia** - 258 wskazań, **doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego** - 203 wskazania, **choroba psychiczna** - 126 wskazań, **zaburzenia emocjonalne** - 78 wskazań, **konflikty międzypokoleniowe** – 47 wskazań, **temperament** – 40 wskazań, **stres** - 121 wskazań, **przeżycia traumatyczne** – 12 wskazań, **chęć dominacji materialnej** – 16 wskazań. 5 razy wybrano odpowiedź „nie wiem”.

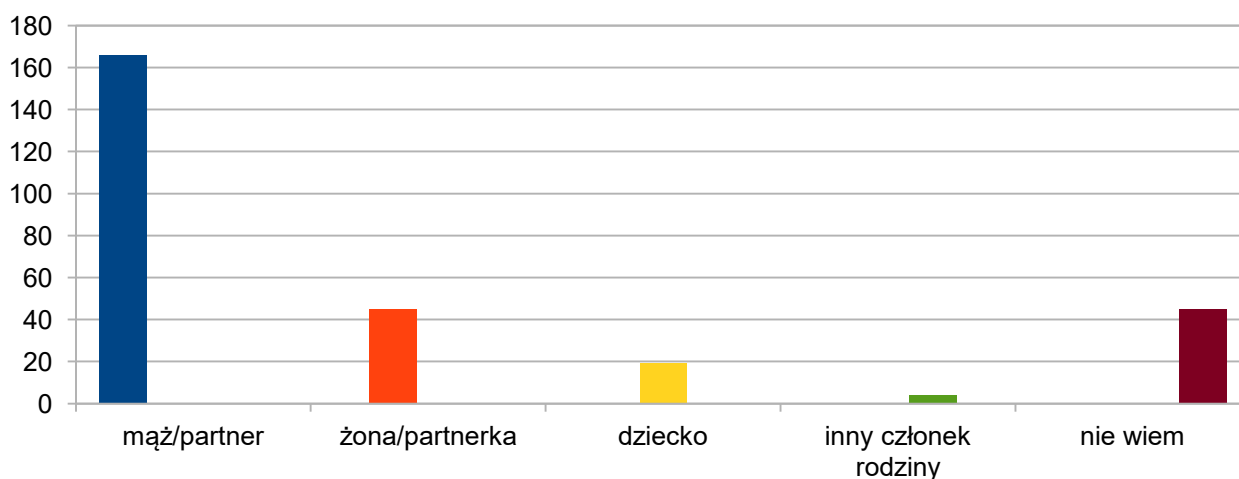
Pytanie 3. Jaka wg Pani/Pana forma przemocy najczęściej występuje w rodzinach?

Pełnoletni anketowani wskazali następujące formy przemocy występujące w rodzinach: **przemoc fizyczna** – 138 wskazań, **przemoc psychiczna** – 95 wskazań, **przemoc seksualna** – 42 wskazania, **przemoc ekonomiczna** – 55 wskazań, **zaniedbanie** – 37 wskazań, **cyberprzemoc** - 12 wskazań.

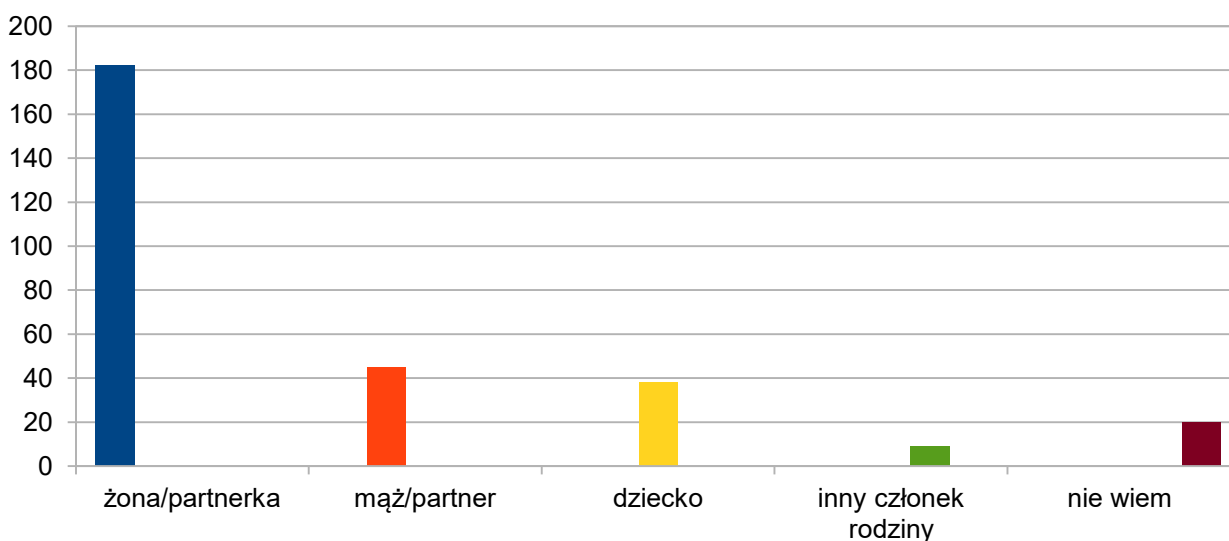
Pytanie 4. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy domowej? (pytanie numer 3 w ankietach skierowanych do uczniów)

Jako osobę najczęściej stosującą przemoc ankietowani wskazali **męża/partnera** – 166 wskazań, na **żonę/partnerkę** wskazano 45 razy, 19 razy wskazano **dziecko**, a **innego członka rodziny** wskazano 4 razy. Odpowiedź **nie wiem** pojawiła się 45 razy.

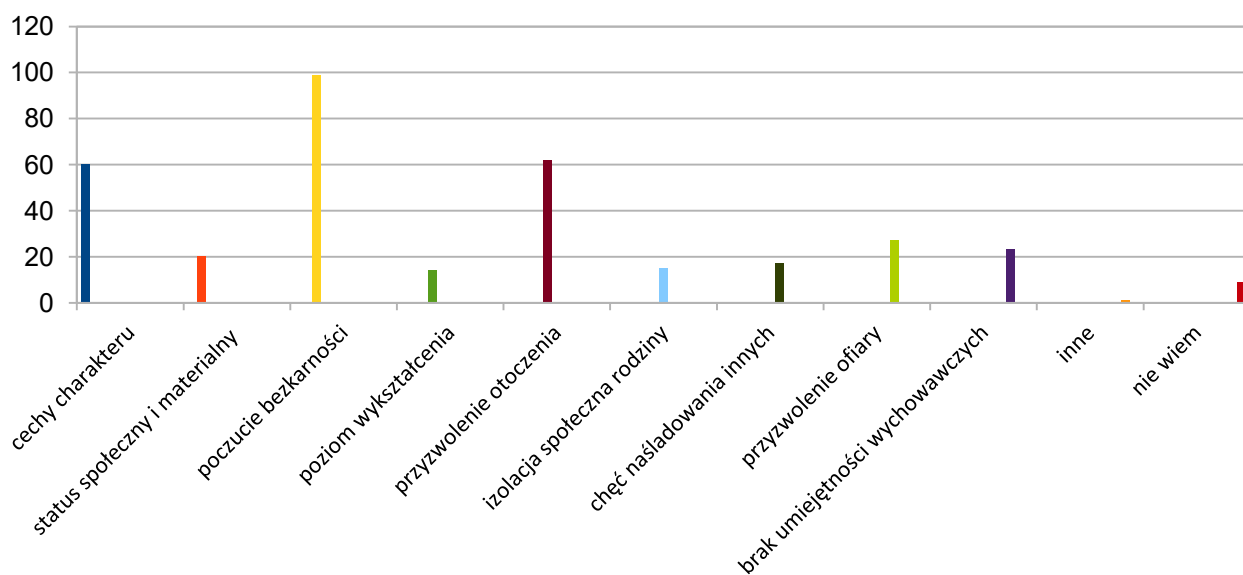
Pytanie 5. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy domowej? (pytanie numer 4 w ankietach skierowanych do uczniów).

Jako osobę najczęściej będącą ofiarą przemocy domowej ankietowani wskazali **żonę/partnerkę** - odpowiedź została wybrana 182 razy, **męża/partnera** wskazano 45 razy, 38 razy wskazano **dziecko**, a **innego członka rodziny** 9 razy. Odpowiedź **nie wiem** pojawiła się 20 razy.

Pytanie 6. Jakiego Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy domowej? (pytanie w ankiecie dla pełnoletnich mieszkańców Gminy)

Zdaniem ankietowanych główne czynniki mogące mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy to: **cechy charakteru** – 60 wskazań, **status społeczny i materialny** – 20 wskazań, **poczucie bezkarności** – 99 wskazań, **poziom wykształcenia** – 14 wskazań, **przyzwolenie otoczenia** – 62 wskazania, **izolacja społeczna rodziny** – 15 wskazań, **chęć naśladowania innych** – 17 wskazań, **przyzwolenie ofiary** – 27 wskazań, **brak umiejętności wychowawczych** – 23 wskazania, **inne** – 1 wskazanie, odpowiedzi **nie wiem** udzielono 9 razy.

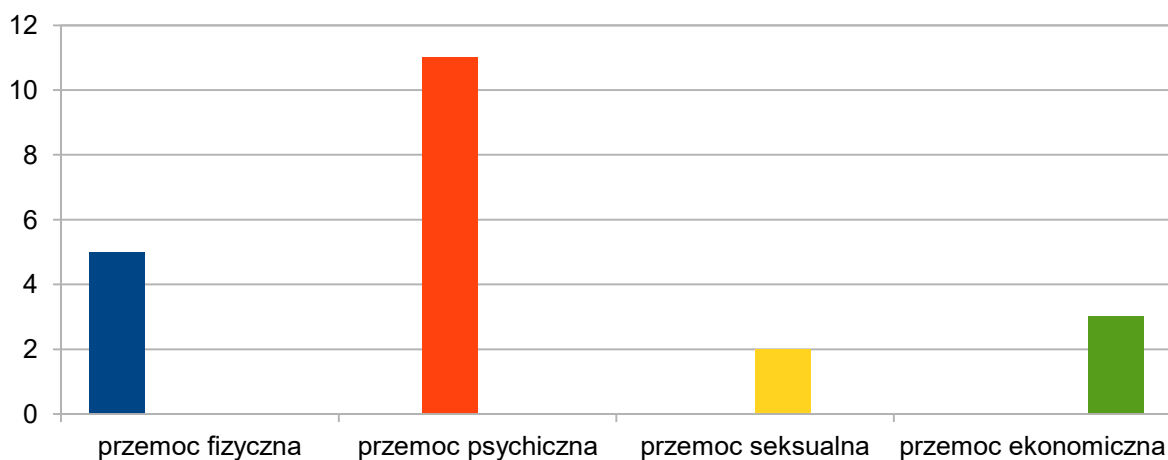

Pytanie 6. Czy Twoim rodzicom/opiekunom zdarza się stosować przemoc wobec Ciebie? (pytanie w ankietach skierowanych do uczniów)

Uczniowie **116 razy** wskazali odpowiedź „nie”, natomiast odpowiedź twierdząca na w/w pytanie została wskazana **14 razy**

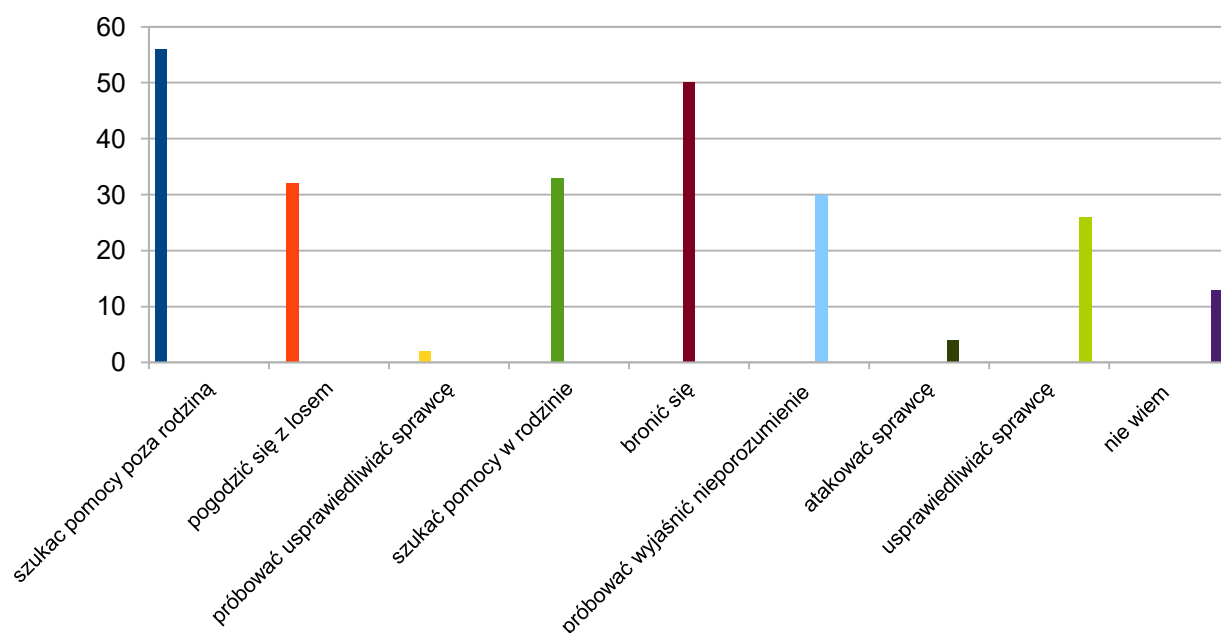

Natomiast w pytaniu 7 (skierowanym do uczniów) jako formy przemocy, których doświadczają uczniowie wskazano odpowiednio na przemoc fizyczną - 5 wskazań, przemoc psychiczną - 11 wskazań, przemoc seksualną - 2 wskazania oraz przemoc ekonomiczną - 3 wskazania.

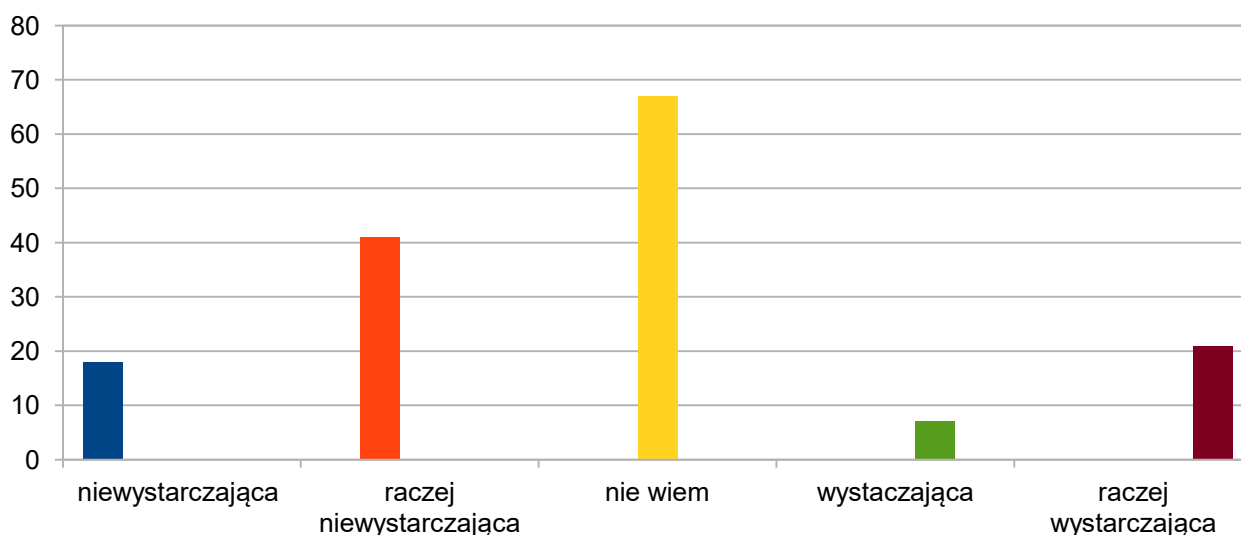
Pytanie 7. Jak Pani/Pana zdaniem może zachowywać się ofiara przemocy domowej?

Zdaniem ankietowanych ofiara przemocy domowej może: szukać pomocy poza rodziną - 56 wskazań, pogodzić się z losem – 32 wskazania, próbować usprawiedliwiać sprawcę – 2 wskazania, szukać pomocy w rodzinie – 33 wskazania, bronić się – 50 wskazań, próbować wyjaśnić nieporozumienie – 30 wskazań, atakować sprawcę – 4 wskazania, usprawiedliwiać sprawcę – 26 wskazań, nie wiem – 13 wskazań.

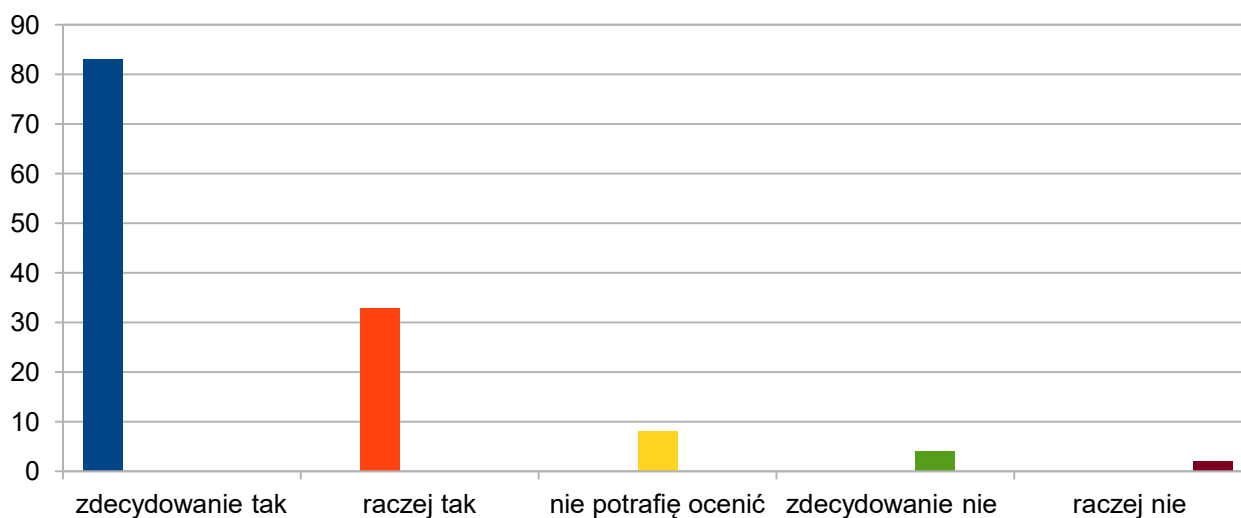
Pytanie 8. Czy wg Pani/Pana wiedzy udzielana w gminie pomoc dla ofiar przemocy domowej jest wystarczająca? (pytanie w ankiecie dla pełnoletnich mieszkańców Gminy)

Ankietowani wskazali, że pomoc dla ofiar przemocy domowej udzielana w gminie jest nie wystarczająca – 18 wskazań, raczej nie wystarczająca – 41 wskazań. 67 osób wskazało, że nie wie. Natomiast odpowiednio 7 i 21 osób uznało, że pomoc jest wystarczająca bądź raczej wystarczająca.

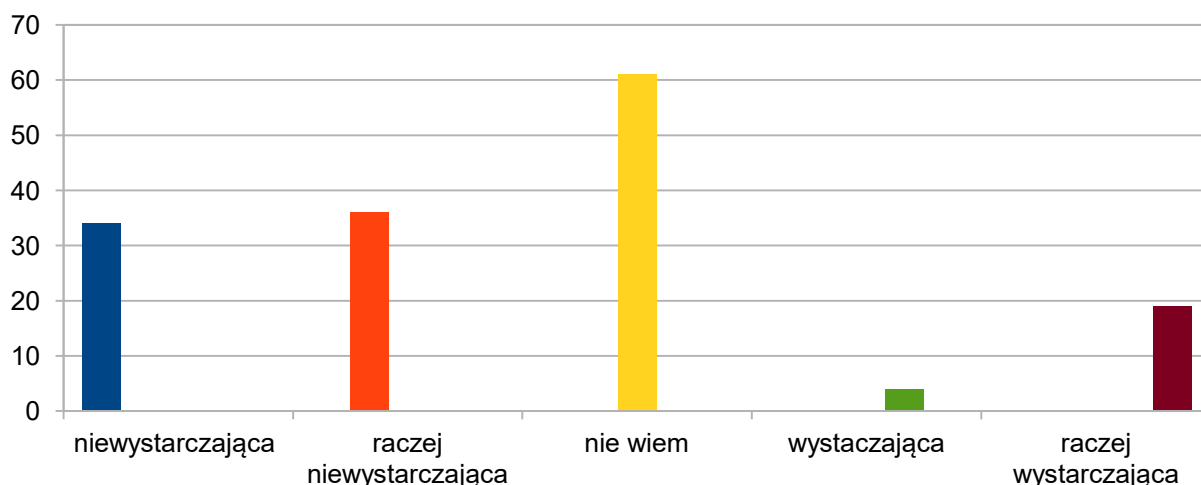
Pytanie 8. Czy Twoja rodzina daje ci poczucie bezpieczeństwa? (pytanie w ankietach skierowanych do uczniów)

83 uczniów wskazało odpowiedź zdecydowanie tak, 33 osoby wskazały odpowiedź raczej tak, 8 uczniów nie potrafiło ocenić tej kwestii, 4 osoby wskazały, że zdecydowanie rodzina nie daje im poczucia bezpieczeństwa, natomiast 2 osoby wskazały odpowiedź raczej nie.

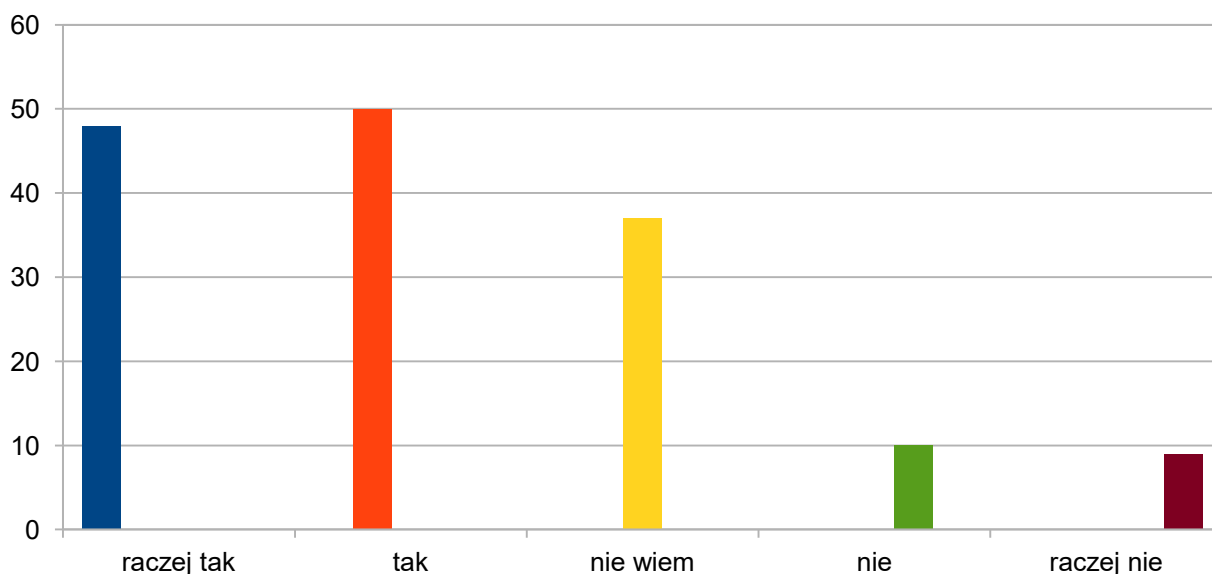
Pytanie 9. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec SPRAWCÓW przemocy domowej są wystarczające? (pytanie w ankiecie dla pełnoletnich mieszkańców Gminy)

Ankietowani wskazali, że podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy domowej są nie wystarczające – 34 wskazań bądź raczej nie wystarczająca – 36 wskazań. 61 osób wskazało, że nie wie. Natomiast odpowiednio 4 i 19 osób uznało, że w/w działania są wystarczające bądź raczej wystarczające.

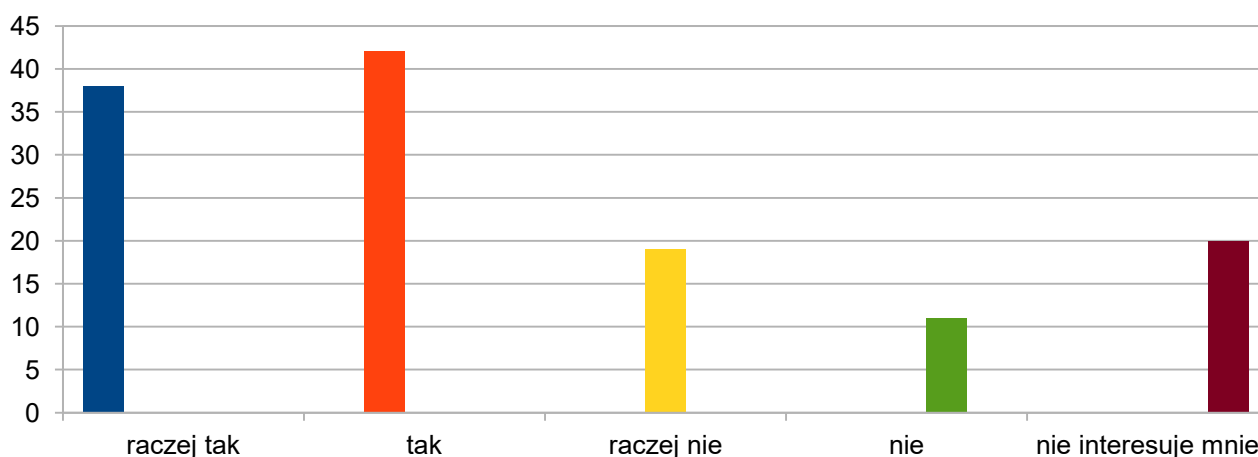
Pytanie 10. Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako istotny problem na terenie gminy? (pytanie w ankiecie dla pełnoletnich mieszkańców Gminy)

Ankietowani wskazali odpowiednio: raczej tak – 48 wskazań, tak – 50 wskazań, nie wiem – 37 wskazań, nie – 10 wskazań, raczej nie – 9 wskazań

Pytanie 10. Czy uważasz za potrzebne spotkania w szkole ze specjalistami z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, na których można uzyskać wiedzę o zjawisku przemocy domowej? (pytanie w ankietach skierowanych do uczniów)

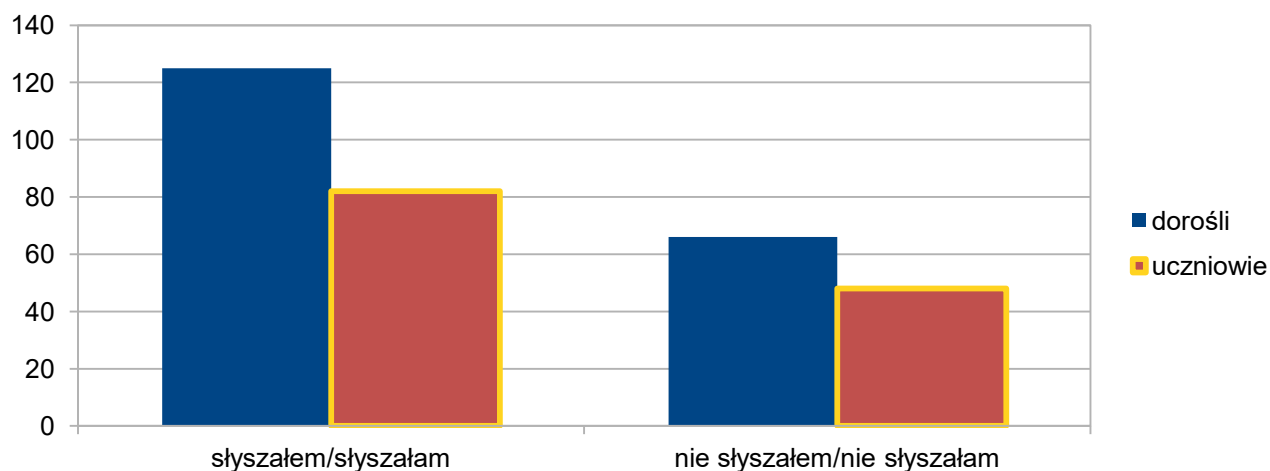
Udzielono następujących odpowiedzi: tak, pozwolą one uzyskać odpowiednią wiedzę na temat przemocy domowej – 42 wskazania, raczej tak – 38 wskazań, raczej nie, takie spotkania są nieskutecznie i nudne – 19 wskazań, nie, są zbędne – 11 wskazań, nie interesuje mnie tematyka przemocy domowej – 20 wskazań

Pytanie 11. Czy słyszała/słyszał Pani/Pan o procedurze „Niebieskie Karty” sporządzanej w przypadku wystąpienia przemocy domowej? (pytanie numer 9 w ankietach skierowanych do uczniów)

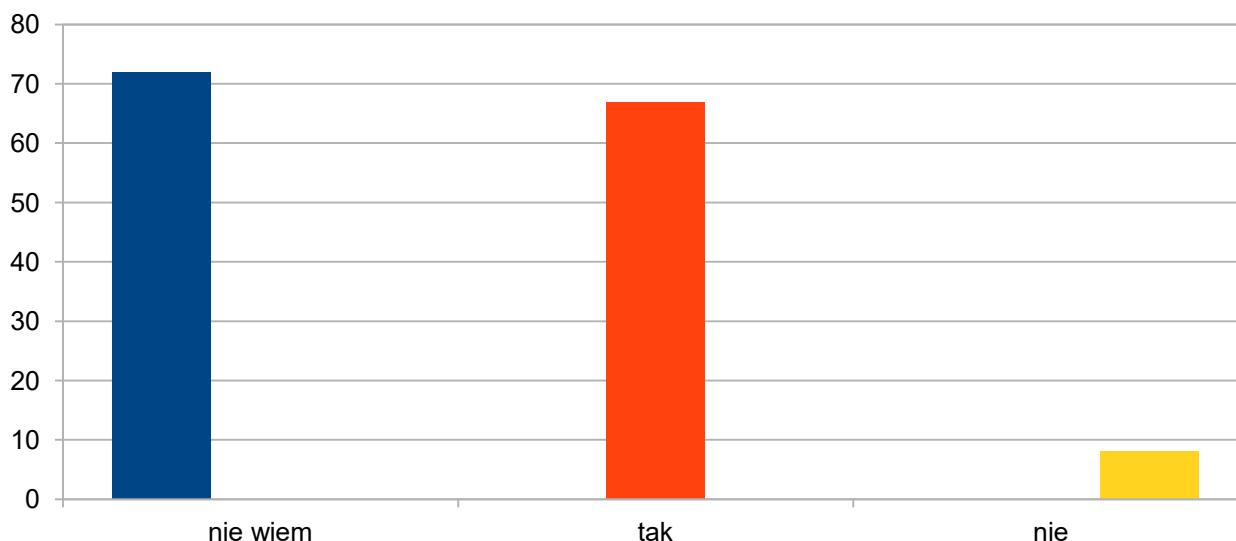
Pełnoletni ankietowani w 125 przypadkach słyszeli o procedurze „Niebieskie Karty”, natomiast grupa 66 osób wskazała, że nie zna tej procedury.

W grupie uczniów natomiast 82 osoby słyszały o procedurze „Niebieskie Karty”, a 48 nie słyszało o niej.

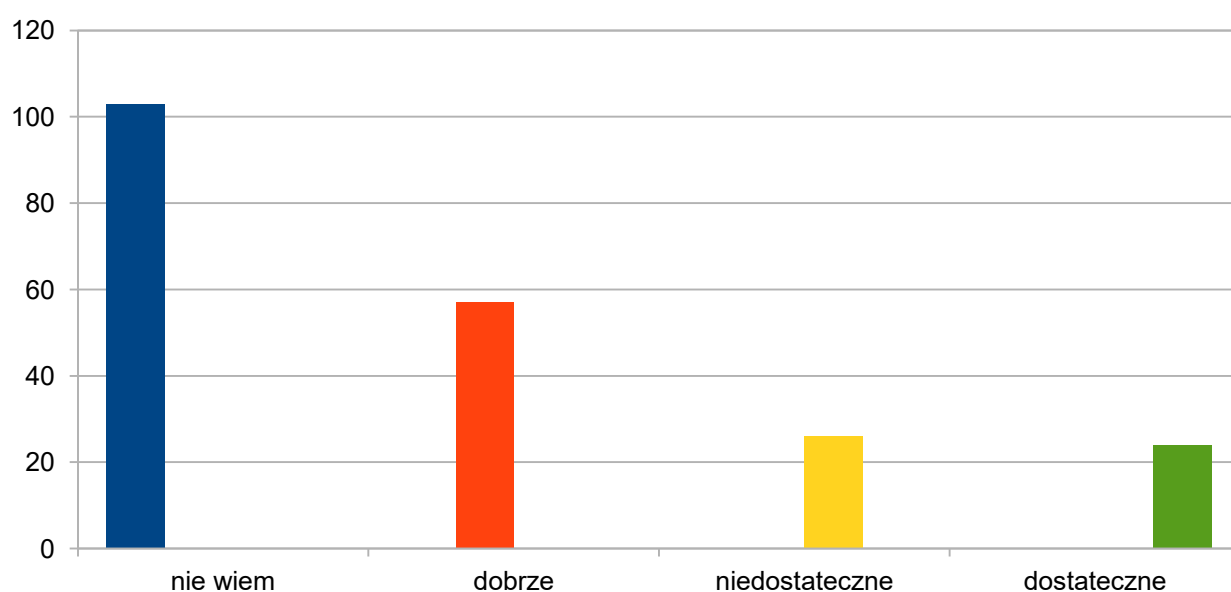
Pytanie 12. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy? (pytanie w ankiecie dla pełnoletnich mieszkańców Gminy)

Najwięcej ankietowanych udzieliło odpowiedzi **nie wiem** – 72 wskazania, 67 osób wybrało odpowiedź **tak**, natomiast 8 osób wskazało odpowiedź **nie**.

Pytanie 13. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy domowej? (pytanie w ankiecie dla pełnoletnich mieszkańców Gminy)

Najczęstszą odpowiedzią na pytanie było **nie wiem** – 103 wskazania, 57 osób oceniło działania profilaktyczne **dobrze**, 26 osób **niedostatecznie**, natomiast 24 osoby **dostatecznie**.

Pytanie 14. Jakie działania Pani/Pana zdaniem należałoby podjąć w gminie w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej? (proszę przedstawić maksymalnie 2 propozycje) - pytanie w ankiecie dla pełnoletnich mieszkańców Gminy.

Na pytanie otwarte odpowiedzi udzieliło jedynie **8 osób**.

Jako propozycje działań, które należałoby podjąć w Gminie w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej wskazano: odizolowanie sprawcy – **3 osoby**, sprawdzenie domów ludzi starszych i z niepełnosprawnością, separacja od sprawcy, podejmowanie „drastycznych” kroków względem sprawcy, zatrudnienie większej ilości specjalistów, udzielanie informacji o miejscach pomocy – **2 osoby**, zwiększenie dostępności do terapii uzależnień i psychologicznej, większa kontrola rodzin z dziećmi – **3 osoby**, systematyczna i ciągła edukacja w szkole.

WNIOSKI

Znacząca część ankietowanych ma świadomość tego, czym jest przemoc domowa, ma świadomość jej występowania i potrafi zauważyć zachowania świadczące o stosowaniu przemocy domowej. Pomimo tego, wskazana jest dalsza edukacja i profilaktyka w zakresie przemocy domowej, tak aby minimalizować ryzyko zagrożenia skutkami przemocy domowej.

Istotnym ogniwem systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności jeśli chodzi o dzieci i młodzież szkolną, jest szkoła, która powinna prowadzić edukację w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, ale również przemocy rówieśniczej, poprzez rozmowy wychowawców klas, dostęp do pedagoga i psychologa, prelekcje ze przedstawicielami służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej (członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego – przedstawiciele jednostek działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej), spotkania z osobami, które dotknięte były przemocą domową w zakresie radzenia sobie z problemem i traumatycznymi przeżyciami, udzielanie kompleksowej informacji dla rodziców, opiekunów o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej oraz wsparcia rodziny.

Szczególną rolę w systemie przeciwdziałania przemocy domowej odgrywa Ośrodek Pomocy Społecznej, który ma swoich przedstawicieli w Zespole Interdyscyplinarnym (przewodniczący i członkowie Zespołu) oraz w grupach diagnostyczno-pomocowych. Jego zadaniem jest diagnozowanie sytuacji w rodzinie, w której dochodzi do przemocy domowej. Ośrodek powinien

animować lokalną społeczność do poznania zjawiska przemocy domowej poprzez akcje informacyjne, organizowanie dnia bez przemocy domowej, prowadzenie rozmów podczas wizyt w środowiskach, w których istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej, informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy domowej, możliwościach podjęcia leczenia lub terapii, udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. Od pracowników Ośrodka, ale również pozostałych jednostek zaangażowanych w działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy domowej, oczekiwać należy szerokiej wiedzy o możliwościach uzyskania przez osoby doznające przemocy domowej i członków ich rodzin pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i medycznej.

Niniejszy Program stanowi kontynuację działań podjętych w ramach realizacji Programu opracowanego na lata 2021-2024 przyjętego Uchwałą Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie nr XXVII/377/2020 z dnia 30 grudnia 2020 roku. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Gminę na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy domowej. Podejmowane dotąd działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze działań prewencyjnych, jak i w sferze udzielania profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy i dyscyplinowania sprawców przemocy. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

Na podstawie wykonanej diagnozy można stwierdzić, iż w Gminie Borne Sulinowo konieczna jest realizacja następujących działań:

1. Działania profilaktyczne na terenie Gminy Borne Sulinowo powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny się one ograniczać jedynie do środowiska szkoły - uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty.
2. Kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie Gminy Borne Sulinowo, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemu przemocy domowej zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucji.

3. Działania edukacyjne, których celem jest upowszechnianie wiedzy odnośnie do problemu przemocy domowej, w tym jej form oraz sposobów radzenia sobie z problemem.
4. Zwracanie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy i pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy domowej. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem przemocy domowej na poziomie rodziny, jak i społeczności lokalnej.
5. Prowadzenie kampanii społecznych zachęcających do reagowania na przemoc oraz nawiązanie współpracy z służbą zdrowia w celu usprawnienia procedury "Niebieskie Karty".
6. Przeprowadzanie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą domową a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy domowej.
7. Przeprowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój emocjonalny dziecka oraz sposoby skutecznej komunikacji. Efektem tych działań będzie wzmocnienie więzi rodzinnych.
8. Prowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży w ramach przeciwdziałania przemocy domowej, agresji oraz rozwiązywaniu konfliktów między uczniami, działań edukacyjnych zwiększających świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych.
9. Przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury "Niebieskie Karty" w szkole.
10. Zapewnianie udziału pracownikom instytucji zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej udziału w szkoleniach pozwalającego na nabycie i rozwinięcie odpowiedniej wiedzy na temat przemocy domowej, umiejętności rozpoznawania sytuacji, w których może dochodzić do przemocy, umiejętności diagnozowania i odpowiedniego reagowania na zdiagnozowane przypadki przemocy domowej.

2. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

W Gminie Borne Sulinowo bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy domowej zajmuje się sieć instytucji:

- 1) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie,
- 2) Komisariat Policji w Bornem Sulinowie,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bornem Sulinowie,
- 4) Placówki oświatowe,
- 5) Służba zdrowia,
- 6) inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

3. ANALIZA SWOT SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

Opracowana diagnoza problemu przemocy domowej umożliwia sporządzenie analizy SWOT, która pozwoli na określenie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Borne Sulinowo.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Borne Sulinowo na lata 2017 – 2025. 2. Funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej. 3. Funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla Osób Dotkniętych Przemocą Domową. 4. Działalność Punktu Konsultacyjnego dla Osób uzależnionych i współuzależnionych od Alkoholu. 5. Współpraca z innymi jednostkami i organizacjami działającymi na rzecz rodzin doznających przemocy domowej. 6. Prowadzenie kampanii społecznych na temat zjawiska przemocy domowej i rozpowszechnianie informacji . 7. Uczestnictwo w szkoleniach członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Bornem Sulinowie.	1. Niepełna diagnoza potrzeb w zakresie problemu przemocy domowej. 2. Społeczne przyzwolenie, brak reakcji na zauważone przypadki stosowania przemocy domowej. 3. Brak ośrodka Interwencji Kryzysowej na terenie gminy 4. Słabe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową. 5. Brak grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej. 6. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywania problemów. 7. Poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc 8. Brak zaufania ze strony osób doznających przemocy do instytucji oraz strach przed opinią społeczną. 9. Brak dostatecznej wiedzy o zjawisku przemocy domowej i instytucjach udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej i członkom

8. Znajomość środowiska lokalnego. 9. Doświadczenie, wiedza, kwalifikacje i kompetencje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny, w której występuje przemoc. 10. Wsparcie pracowników socjalnych i asystentów rodziny. 11. Spotkania edukacyjne w szkołach i na zebraniach z rodzicami. 12. Wsparcie psychologiczne i terapeutyczne osób doznających przemocy oraz sprawców przemocy.	ich rodzin.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Zmiany prawne pozwalające usprawniać formy udzielania pomocy rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą. 2. Stałe podnosząca kwalifikacje kadra służb działających na rzecz rodzin. 3. Współpraca z kościołami i związkami wyznaniowymi w celu wsparcia psychicznego oraz wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania poradni lub programów nauk przedmażeńskich. 4. Wzrost poziomu świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej.	1. Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy. 2. Obciążenie emocjonalne osób pracujących z rodzinami uwikłanymi w przemoc, zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia wypalenia zawodowego. 3. Wzrost patologicznych zachowań w społeczeństwie. 4. Demoralizacja młodzieży i dzieci. 5. Rozluźnienie więzi rodzinnych i emocjonalnych.

4. POTRZEBY W SFERZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

- 1) Prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
- 2) Stałe doskonalenie zasobów kadrowych; wypracowanie i wprowadzenie procedur oraz monitorowanie przemocy domowej.
- 3) Wprowadzenie spójnego systemu współpracy i koordynacji pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową.
- 4) Stałe monitorowanie, ewaluowanie oraz inicjowanie wprowadzania koniecznych zmian w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, edukacja społeczna.
- 5) Utrzymywanie miejsca schronienia w związku z przemocą domową.

5. ZADANIA GMINNEGO ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej pracuje w oparciu o przyjęty przez siebie regulamin w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej. W indywidualnych przypadkach prowadzone są działania powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny grup diagnostyczno-pomocowych.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej podejmowanie interwencji w środowisku odbywa się na podstawie procedury "Niebieskie Karty" i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową. Procedura "Niebieskie Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez osoby, o których mowa w art. 9a ust. 11-11d ustawy, w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej. Osoby te realizują procedurę "Niebieskie Karty" zgodnie z zasadą współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury "Niebieskie Karty" następuje przez wypełnienie formularza "Niebieska Karta" w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

Wszystkie instytucje państwowe samorządowe, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

Skalę występowania przemocy domowej w gminie Borne Sulinowo opracowano na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego zabranych w rocznych sprawozdaniach oraz wyników badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym wśród mieszkańców i młodzieży szkolnej z terenu gminy Borne Sulinowo.

ROZDZIAŁ III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borne Sulinowo na lata 2025 – 2030 jest dokumentem opracowanym na podstawie Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

Głównymi założeniami przedmiotowego programu są: kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu, ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc domową, edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Podstawą działań systemowych są założenia, iż przemoc domowa jest przestępstwem, a najważniejsze jest bezpieczeństwo osoby dotkniętej przemocą i zatrzymanie przemocy. Bez realizacji wyżej wymienionych założeń pomoc jest zazwyczaj nieskuteczna.

Pojedyncza instytucja nie jest sama w stanie skutecznie rozwiązywać problemów przemocy domowej. Nieodzowna jest interdyscyplinarność pracy w tym zakresie poprzez ścisłą współpracę, łączenie działań, przepływ informacji, określenie wspólnego celu oraz przewidywanie efektów. Interdyscyplinarność jest podstawą skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Ponadto wzrost świadomości społecznej powinien przyczynić się do zapobiegania przemocy domowej, umożliwić szybsze reagowanie, a także spowodować, że osoby stosujące przemoc będą odczuwać brak akceptacji dla swoich działań, co znacznie zwiększy skuteczność w jej zapobieganiu oraz łagodzeniu jej następstw.

2. CELE PROGRAMU

Cel strategiczny			
Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali zjawiska poprzez podniesienie skuteczności oraz dostępności oferowanego wsparcia i świadczonych usług w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej			
Cele szczegółowe	Kierunki działań	Realizatorzy Programu i harmonogram	Wskaźniki
1. Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	1.1. Podnoszenie wiedzy o zjawisku przemocy domowej, zmiana postrzegania zjawiska przemocy domowej i uwrażliwienie mieszkańców Gminy Borne Sulinowo na problematykę przemocy domowej poprzez: - opracowywanie i realizowanie indywidualnych oraz grupowych działań edukacyjnych, które są kierowane do osób doznających przemocy domowej, - propagowanie działalności instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy na imprezach organizowanych na terenie gminy, - rozpowszechnianie wśród społeczności lokalnej informacji na temat przemocy domowej poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych w formie np. ulotek, broszur i plakatów, w tym na temat przemocy ekonomicznej i cyberprzemocy oraz innych zagrożeń ze strony nowoczesnych technologii komunikowania.	Realizatorzy: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bornem Sulinowie, placówki oświatowe, Policja	1) -liczba działań, 2) liczba rozpowszechnionych ulotek, broszur i plakatów i innych materiałów informacyjnych dot. przemocy domowej, 3) liczba imprez, na których propagowana działalność instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy,
	1.2. Prowadzenie działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z zakresu radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy: - spotkania i prelekcje w szkołach na temat	Harmonogram: przez cały okres obowiązywania Programu	1) liczba spotkań, prelekcji, pogadanek, warsztatów i programów,

	przemocy, cyberprzemocy i przemocy domowej, - realizowanie programów profilaktycznych. 1.3. Prowadzenie edukacji w celu wzmocnienia kompetencji wychowawczych rodziców poprzez: - pracę socjalną, - wsparcie asystenta rodziny, - promowanie wzorów dobrego rodzicielstwa wolnego od krzywdzenia i zaniedbywania np. poprzez prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych i konsultacji dla rodziców.		1) liczba rodzin objętych pracą socjalną, 2) liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.
2. Zwiększenie działań w zakresie ochrony osób doznających przemocy domowej i rozszerzenie dostępności pomocy.	2.1. Udzielenie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej poprzez: - podejmowanie interwencji w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej, - realizowanie procedury „Niebieskie Karty”, - powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych, - upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej, - zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy domowej, - zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, - realizowanie programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej.	Realizatorzy: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bornem Sulinowie, placówki oświatowe, Policja, służbę zdrowia Harmonogram: przez cały okres obowiązywania Programu	1) liczba interwencji związanych z przemocą domową, 2) liczba założonych „Niebieskich Kart” i liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”, 3) liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, 4) liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych, 5) liczba osób doznających przemocy domowej, 6) liczba osób korzystających z poradnictwa, 7) liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej, 8) liczba osób, którym zapewniono schronienie, 9) liczba osób, którym udzielono pomocy finansowej i rzeczowej,

	2.2. Wsparcie i rozwijanie podmiotów udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej.		
	2.3. Wypracowanie standardów monitoringu po zamknięciu procedury „Niebieskie Karty” (art. 9h ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) i monitoring środowisk w ramach procedury „Niebieskie Karty” poprzez: - wizyty pracowników socjalnych, - wizyty dzielnicowych z Komisariatu Policji w Bornem Sulinowie.		1) liczba rodzin objętych monitoringiem i liczba przeprowadzonych monitoringów,
	2.4. Zapewnienie sprawnego systemu współpracy służb we wdrażaniu procedury z art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.		1) liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej w związku z bezpośrednim zagrożeniem życia lub zdrowia.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących, a także podejrzanych o stosowanie przemocy domowej.	3.1. Oddziaływanie psychologiczne i terapeutyczne na osoby stosujące przemoc domową poprzez: - prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”, - informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy i możliwościach szukania pomocy, możliwości podjęcia leczenia lub terapii dla osób stosujących przemoc domową, - kierowanie osób do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych, - wnioskowanie o objęcie leczeniem odwykowym	Realizatorzy: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bornem Sulinowie, placówki oświatowe, Policja	1) liczba wypełnionych formularzy NK D, 2) liczba osób stosujących przemoc domową, 3) liczba zorganizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych oraz programów psychologiczno-terapeutycznych, 4) liczba osób skierowanych i liczba osób uczestniczących w wyżej wymienionych programach, 5) liczba osób, które ukończyły programy,

	osób stosujących przemoc domową i nadużywających alkoholu, - wydanie tymczasowego nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, - wydanie zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.	Harmonogram: przez cały okres obowiązywania Programu	6) liczba osób zgłoszonych na leczenie odwykowe, 7) liczba spraw skierowanych do sądu, liczba wydanych nakazów opuszczenia mieszkania, liczba 8) wydanych zakazów zbliżania się do mieszkania.,
	3.2. Rozpowszechnianie informacji na temat konsekwencji stosowania przemocy poprzez: - opracowanie i zamieszczenie informacji na stronie internetowej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie.		1) liczba udostępnionych materiałów informacyjnych.
4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.	4.1. Opracowywanie potrzeb szkoleniowych kadr, w tym członków zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,	Realizatorzy: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie, Zespół Interdyscyplinarny	
	4.2. Systematyczne prowadzenie szkoleń dla wszystkich przedstawicieli podmiotów, podejmujących działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową,		1) liczba przeprowadzonych szkoleń, 2) liczba uczestników szkoleń
	4.3. Udział w superwizjach członków ZI i grup diagnostyczno-pomocowych.	Harmonogram: przez cały okres obowiązywania Programu	1) liczba superwizji
5. Diagnozowanie problemu przemocy domowej	5.1. Opracowywanie i przeprowadzanie corocznych ankiet na temat świadomości społecznej dotyczącej problemu przemocy domowej.	Realizatorzy: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie, Zespół Interdyscyplinarny	1) liczba ankietowanych, 2) liczba przeprowadzonych diagnoz.

		Harmonogram: przez cały okres obowiązywania Programu	
6. Analiza i ocena działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	6.1. Regularne posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego	Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny	1) liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego,
	6.2. Posiedzenia grup diagnostyczno-pomocowych	Harmonogram: przez cały okres obowiązywania Programu	1) liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych, 2) liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych.
	6.3. Podejmowanie działań, interwencji i monitorowanie podjętych działań.		1) liczba „Niebieskich Kart”, 2) liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty”,

3. ADRESACI PROGRAMU

Zmiany prawne od 22 czerwca 2023 r. w zakresie funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy domowej wpłynęły m.in. na funkcjonowanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, Policję, oświatę, ochronę zdrowia oraz organizacje pozarządowe i kuratorów sądowych. Nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej wprowadziła zmiany w organizacji i funkcjonowaniu Zespołów Interdyscyplinarnych, a w miejsce grup roboczych powołane zostały grupy diagnostyczno-pomocowe.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borne Sulinowo na lata 2025 – 2030 skierowany jest do:

- 1) osób doświadczających przemocy domowej,
- 2) osób stosujących przemoc domową,
- 3) świadków przemocy domowej,
- 4) społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- 5) przedstawicieli służb, instytucji i organizacji pozarządowych – podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

4. REALIZATORZY PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borne Sulinowo na lata 2025–2030 będzie realizowany głównie przez instytucje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej:

1. Urząd Miejski w Bornem Sulinowo,
2. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Borne Sulinowo,
3. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie,
4. Komisariat Policji w Bornem Sulinowie,
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bornem Sulinowie,
6. Placówki Oświatowe,
7. Placówki Służby Zdrowia,
8. Podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, organizacje pozarządowe, kościoły,
9. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku,
10. Sąd Rejonowy w Szczecinku (kuratorzy zawodowi i społeczni).

5. MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borne Sulinowo na lata 2025 – 2030 będzie monitorowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie i Zespół Interdyscyplinarny w Bornem Sulinowie. Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań programowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Przyjmuje się roczny tryb prowadzenia monitoringu, w oparciu o dane sprawozdawcze instytucji i organizacji zaangażowanych w realizację Programu, które będą przekazywane do 31 stycznia każdego roku kalendarzowego.

Koordynatorem Programu jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie, zaś za bezpośrednią realizację celów szczegółowych odpowiedzialne są instytucje realizujące statutowo działania w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemu przemocy domowej, w tym wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Bornem Sulinowie.

Ewaluacja Programu zostanie przeprowadzona na koniec jego realizacji w oparciu o dane i dokumenty uzyskane w procesie monitoringu oraz inne źródła, które mogłyby zawierać przydatne informacje. Ewaluacja końcowa ma na celu ocenę wdrożenia Programu pod kątem adekwatności podejmowanych działań i ich efektywności, a także dostarczenie danych do nowelizacji/opracowania Programu na kolejne lata. Ewaluacja programu pozwoli na dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Gminie Borne Sulinowo oraz na zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

6. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Burmistrz Bornego Sulinowa będzie do dnia 31 marca każdego roku przedkładał Radzie Miejskiej w Bornem Sulinowie pisemne sprawozdanie z realizacji Programu.

7. FINANSOWANIE PROGRAMU

Działania podejmowane w ramach realizacji programu, związane z osiągnięciem wyznaczonych celów, finansowane będą ze środków budżetu Gminy Borne Sulinowo, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.